

Allemaal FILM

Aandachtsgebied: film en televisie

Thema: bijzondere projecten

Bijdrage: € 871.000

Ten behoeve van: documentaire

Voordat acteur, regisseur en schilder Jeroen Krabbé begon aan de documentaireserie *Allemaal THEATER* had hij nog nooit geïnterviewd, maar inmiddels heeft hij behoorlijk wat kilometers gemaakt en mag hij zich een volleerd interviewer noemen. Vol enthousiasme praat hij over het maakproces van *Allemaal FILM*, een nieuwe serie van IdtV Docs in opdracht van de *VandenEnde Foundation* in coproductie met de AVRO, over de Nederlandse filmgeschiedenis van 1945 tot nu.

De geïnterviewden, met name de regisseurs, waren terughoudender dan bij *Allemaal THEATER*. Volgens Krabbé heeft dat te maken met het wezen van de filmwereld, die heel anders in elkaar zit dan de theaterwereld. Een theaterregisseur bestaat niet zonder acteurs, en acteurs bestaan niet zonder elkaar. In de film is dat anders: acteurs ontmoeten elkaar soms niet eens op de set en als ze elkaar ontmoeten, vormen ze geen groep. Ook filmregisseurs zijn geïsoleerder en meer egoïstisch.

Krabbé: 'Een filmer is alleen, volstrekt alleen. Je hebt een schip met honderd mensen en al die mensen zijn afhankelijk van jouw koers.' Krabbé,

die zelf met de meesten van hen heeft gewerkt en veel van ze weet, benaderde de regisseurs op een andere manier dan bij de serie over theater: 'Ik ging beter gewapend naar de interviews toe, meer van: eens kijken wie er gaat winnen in dit gesprek.' Volgens eindredacteur Ireen van Ditschuyzen heeft deze houding prachtig materiaal opgeleverd. Misschien juist doordat Krabbé een aantal mensen eerst voor zich moest winnen, zoals documentairemaakster Heddy Honigmann, die hem alleen wilde ontvangen als hij al haar werk had gezien, en Paul Verhoeven die het gesprek opende met: 'Ik heb alle vragen al gehad'.

24 uur werken

Deze geïsoleerde denkers, de regisseurs, vormen de hoofdmoot van de serie. Met sommigen heeft Krabbé meer dan vijf uur gepraat, verspreid over meerdere dagen. Paul Verhoeven natuurlijk, met wie hij vaak samenwerkte en die een groot stempeel drukte op de Nederlandse film. En Fons Rademakers, die zijn laatste interview gaf, oud en moegestreden, maar nog steeds met twinkelende ogen.

De interviews met de acteurs vond Van Ditschuyzen weer heel anders: zij vertelden over hun ervaringen, over hoe ze aanvankelijk op de set werden behandeld en hoe dat veranderde. Hun verhalen bieden echt een inkijkje in de filmindustrie door de jaren heen. Krabbé weet er alles van. 'Vroeger was het volstrekt normaal dat er in een contract stond: een dag heeft 24 uur en een week zeven dagen.' Producenten deden dat niet om acteurs te pesten of uit winstbejag, het had puur te maken met geld besparen. Zonder dat zou er in Nederland geen filmindustrie zijn geweest. Gelukkig zijn de tijden veranderd en krij-

gen acteurs tegenwoordig arbeidsovereenkomsten volgens de regels. Maar het gevecht om het geld is gebleven. Van Ditschuyzen: 'De subsidiëring van speelfilms en documentaires is in het cultuurbeleid een te weinig constante factor. Dat is waarom het niet doorgroeit. Er is op dit moment een ontzettende schraalte bij het maken van films.'

Geld. Het is een steeds terugkerend onderwerp, omdat het maken van films nu eenmaal duur is en het Nederlandse taalgebied, dus de afzetmarkt, klein. Wat dat betreft is er weinig veranderd, die schraalte was er vroeger ook, op een bloeiperiode in de jaren zeventig na. Veel filmmakers zijn gefrustreerd. Krabbé: 'Het is een wedstrijd waarbij je na winst onmiddellijk weer teruggaat naar het startpunt. Al heb je het succes van de eeuw in handen, zoals Verhoeven een paar keer had, toch moet je weer terug naar nul, moet je achter in de rij aansluiten en je hand ophouden bij het fonds. Dat is zo'n frustrerende situatie.'

'Toch zie je in de serie', merkt Van Ditschuyzen op, 'hoe alles doorgaat door de liefde voor het vak. Je ziet mensen ineens helemaal opvlammen als ze het over iets hebben dat ze van belang vinden.'

Geloofwaardigheid

Allemaal FILM telt negen afleveringen en heeft dezelfde opzet als *Allemaal THEATER*. Door de serie

heen wordt de Nederlandse filmgeschiedenis behandeld en in elke aflevering wordt er dieper ingegaan op een bepaald onderwerp: de magie van film, de vernieuwing, de bloeiperiode in de Nederlandse film, het engagement en de invloed van film op de maatschappij, film als kunstvorm of vermaak, de invloed van Hollywood, de rijke Nederlandse animatie-scene en de rol van het publiek. De voorlaatste aflevering, gewijd aan de documentaire, deed tijdens het maakproces veel stof opwaaien en leverde mooie discussies op over de vraag of documentairemakers 'de waarheid' vertellen.

Krabbé: 'Wat mij opvalt is dat de echte werkelijkheid, als er twee vliegtuigen in twee torens in New York vliegen, door niemand wordt geloofd. Dat je het 46 keer moet zien en dan nog denkt: het is niet waar. Terwijl: als ik een documentaire voorgeschied krijg, bijvoorbeeld van Heddy Honigmann, gelóóf ik wat ik zie.' Sommige documentairemakers manipuleren de werkelijkheid, ze voegen elementen toe om de situatie te creëren die ze zo mooi vonden toen ze ergens de eerste keer filmde, ze gebruiken mistmachines of een geschminkte acteur die eruit ziet als een levensecht lijk. In de serie zit een scène over dat onderwerp, waarin Krabbé tegen Honigmann zegt: 'Je liegt dus de waarheid'. Een zin van Gerard Reve, die Krabbé – in zijn rol van Reve – zegt in *De*

vierde man: 'ik lieg de waarheid'.

In *Allemaal FILM* wordt niet gelogen, daar heeft Krabbé voor gezorgd. Dat was één van de voordelen die hij had als insider, dat hij zijn gesprekspartners kon terugfluiten als ze per ongeluk niet de waarheid vertelden: 'Ik herinner me bij een actrice die ik als mijn broekzak ken, dat ik tegen haar zei: dit is flauwekul, je zit gewoon te liegen, dat weet ik. We beschrijven hier de geschiedenis van de Nederlandse film. Dan wil ik wel een eerlijk antwoord van je hebben.' Volgens Krabbé bestaat er overigens niet zoiets als 'de Nederlandse film'. Die vraag, wat is nou typisch Nederlands, heeft hij aan iedereen gesteld en de antwoorden waren ongelooflijk divers. Krabbé: 'Ik denk dat een goede Nederlandse film niet echt een Nederlandse film is. Een goede film is universeel.'

Claudia Jong

Allemaal FILM wordt vanaf 9 september 2007 uitgezonden, op zondagavond om 20.30 uur bij de AVRO op Nederland 2

Willeke van Ammelrooy in gesprek met Jeroen Krabbé

FOTO: SARAH R